

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. I. Aliqua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

SECTION V.

Quid nostris principiis, & nostris Conclusionibus opponat?

§. I.

Aliqua.

SUMMARIUM.

Negat opinionem absolutè, & relativè probabilem esse prudenter eligibilem, alias non potuisset vetari, quod prudenter agit, qui probabiliter agit, n. 64.

Ait nos supponere, non probare, quod minus maneat probabilis, n. 65.

Ait nos non respondere quaestioni, n. 67.

Ejus Apostrophe, ibid.

Ait nos negare licere probabilissimam, n. 68.

Expono damnatam, quod qui probabiliter agit, prudenter agit: & ostendo minus probabilem manere talem, n. 70. ad 73.

Ostendo nos, non vero Anti-Probabilistas, respondere quaestioni, n. 74. 75.

Nostra sententia ante Dei Tribunal innocens; quin omnis generalis: Particulares opiniones sunt quæ timende, n. 76. 77.

Retorqueo Apostrophen, ibid.

Probabilista Reflexista in quo discordent à Probabilistis Non-Reflexistis, n. 78.

Agere fert, quod nostra sententia vocetur certa. Retorqueo, n. 80. ad 84.

Ait nostram sententiam ducere ad praxes graviter vetitas, n. 85.

Solvo, n. 86.

N. 64. Iun. XI. **D**icitur 1. falsum, quod aliqua sententia visa tum absolutè, tum comparativè probabilis, sit hoc ipso practicè, & prudenter eligibilis. Primo, quia vetari non potuisset propositum, quod generatim loquendo prudenter cogatur, quoties probabiliter agitur.

N. 65. Secundo, quia, si nos indignamur in Anti-Probabilistas, & dicimus eos mutare quaestionem, dum minus probabilem negant manere probabilem, stante probabiliore; multò magis nos eam mutamus, dum tamquam ex terminis nota assumimus, quæ sunt maximè probanda, nempe quod minus probabilis in præsentia probabilioris maneat probabilis, & quod omne probabile sit prudenter affirmabile, & eligibile; quæ duo si vera, & nota sunt, non potest nostra sententia non esse vera; sed tantum abest, ut hæc nota sint, quin falsa sunt: falsum enim, quod omne probabile sit prudenter eligibile; quid enim prodest probabilitas ad honestandam coram Deo actionem, quæ potest judicari legi Dei opposita? Numquid coram Deo

Tom. III.

excusabor dicendo me id egisse cum quadam probabilitate de ejus licentiâ, potens judicare illud opus in re illicitum?

Tertio, quia plures Probabilistæ negant, intellectum assentiri posse minus probabilem, etsi enim liber sit suspendere omnem assensum tam circa magis, quam circa minus probabile, dato tamen, quod assentiri velit, tenetur assentiri probabiliore: ergo etiam per plures Probabilitas est falsum, quod omne probabile sit prudenter affirmabile.

Quarto, quia quaestio est, quomodo quis assentiri possit ex conscientia probabili? Nos autem ponimus mera dictamina evidentia, nam dictamen de probabilitate, adeoque de prudenti eligibilitate, cum idem sit, est evidens; nullum autem aliud dictamen adest, aut est impertinens; judicium enim subiectivè probabile, vel juxta plures possibile non est; vel si est, est remotum: ergo non respondemus quaestioni. Quo vultu igitur, ait pag. 104. ex coruscâ nube, plenus maiestate Judex cum Angelis, Justique omnibus excepturus erit eos, qui dicent, se fecisse illud, quod nec judicaverunt, nec judicare poterunt esse Maiestati suæ placitum, solâ probabilitate honestatis, in favorem carnis, & sanguinis contentos, judicio honestatis, tamquam impertinente nihili habito?

Quinto, quia incidimus in damnatam ab Alexand. VIII. Non licet sequi probabilissimam, sed tantum licebit sequi evidens judicium de summâ probabilitate.

Sexto, quia negari potest, quod minus probabile in præsentia notabiliter probabiliore maneat probabile, seu approbabile.

Resp. quod, si certò absolutè, & relativè probabile, non est, stante probabiliore opposito, prudenter eligibile, unum tantum ex extremis oppositis erit prudenter eligibile: ergo inter vitam activam, & contemplativam; inter exlibatum, & matrimonium, unum tantum erit prudenter eligibile, quod est certò falsum. Similiter una tantum ex opinionibus non contrariis inæqualiter probabilibus erit prudenter eligibilis; quod ab Adversariis negatur: ergo ex hoc, quod altera ex oppositis sit probabilior, non fit, quod minus probabilis non sit prudenter eligibilis. Addo Adversario incumbere onus probandi, quod probabile, & probabilius, inter extrema opposita, non stent comparativè, sed contrariè; quod si hoc probabit, evincet omnes T. T. rigori scholastico in modo loquendi adstrictos, adeo idiotas fuisse, ut non probabile dixerint minus probabile; & solum probabile dixerint probabilius.

Hh ij

83

N. Ad 1. dico recte damnatam, tum quia lo-
quitur de tenui probabilitate, quæ non est
71. probabilitas, nisi secundum quid, seu pa-
rum probabilis; tum quia non loquitur de
certa probabilitate, cui soli damus pruden-
tiam.

N. Ad 2. dico, planum esse, Anti-Probabi-
72. listas mutare questionem, si enim minus
probabilis, stante probabiliore, non manet
probabilis, non mirum si eam sequi non li-
ceat, immo tunc nec nos impugnant. Quod
autem minus probabilis, stante probabili-
ori, maneat probabilis, ipsæ questionis sta-
tus hoc supponit; & eo supposito quaeritur,
an liceat minus probabilis: ergo suppositum
illud nec est à nobis probandum, sed unice,
quod sequitur ad illud; nec ab Adversariis
negandum, sed unice quod ad illud sequitur;
ut constat in infinitis questionibus philoso-
phicis, & theologicis, speculativis, & mor-
alibus, in quibus aliquid supponitur, & eo
supposito, aliud inferitur: ergo, qui negat
suppositum, questionem invertit.

N. Præterea quod minus probabilis, stante
73. probabiliore, maneat probabilis, ostendi
disp. 14. sect. 5. §. 2. & disp. 16. sect. 6. §. 2.
tum ex naturâ probabilitatis, quæ non tol-
litur, nisi à certitudine, vel evidentia; tum
quia nullum esset inter moraliter certum,
& probabilius, discrimen, si utrumque tol-
lit probabilitatem oppositam, tum ex pluri-
bus, quæ necesse est confundere, nempe mi-
norem probabilitatem cum non probabili-
tate; probabilitatem cum mera probabili-
tate; improbabilitatem cum certitudine
moralis. Denique quod omne certo probabi-
le sit prudenter eligibile, satis constat, con-
siderato quid sit iudicium certo probabile,
& quid prudens. An autem hoc sit notum ex
terminis, meâ nihil interest; si enim non est,
ego illud probavi.

N. Ad 3. fateor, ut dixi *disp. 8.* plures Pro-
74. babilistas negare, intellectum assentiri pos-
se minus probabili; ego tamen sensi opposi-
tum ex peccato infidelitatis, hæresis, & ju-
dicii temerarii; ex paritate voluntatis, ex
diversitate veri, quod est in minus, & non
in magis probabili; ex ratione prudentiæ,
quæ sicut, ut prudenter velit bonum, non est
necesse, ut obliget voluntatem ad maius in-
ter bona, ita nec intellectum ad verius inter
vera. Addo tum quod Probabilista, qui hoc
negant, propter hoc recurrant ad iudicium
reflexum de licentiâ operandi juxta minus
probabilem, etsi nequeat juxta eam physicè
opinari: tum quod Adversarius ex eo quia
Probabilista in aliquibus inter se contradi-
cant, ad summum dicere potest, illud non est

se certum omnibus. An numquid omnes
Anti-Probabilistæ inter se in suis principis
concordant; immo, quod perus est, num-
quid in conclusione? Quæ ergo ratione di-
cunt ea certissima, per se nota, & demon-
strativa; cum à pluribus, qui sub Anti-Pro-
babilistâ tentorii vivunt, negentur?

Ad 4. dico omnes Probabilistas idem re-
sponderè questioni, etsi diversimodè necesse
75. dant. Omnes concedunt in asserendo licitum
sequi minus tutam minus probabilem.
An autem intellectus possit, vel non possit
physicè assentiri minus probabili; & dato
quod possit, an se solo satis iudicium subje-
ctivè probabile, an etiam necessarium aliud
reflexum certum, in hoc discordant. Porro
hæc principiorum discordia reperitur quo-
quæ inter Probabilistas: nani P. Scholæ, &
M. Martin. de Prado volunt, quod præ-
ter iudicium subjectivè probabilem, neces-
sarium sit aliud certum de licito usu opino-
nis subjectivè probabilioris.

Compellatio tam frequens ad Dei Tribu-
nal; quod Adversarii nos vocant, etiam
76. importunus, & terror inopportuns. Quod
terrorem incurere debet, non est hæc, aut
illa sententia generica de licito, aut non li-
cito usu probabili, quia quælibet, ut sepe
dixi, se habet refertorè quoad mores; sed sunt
opiniones particulares, quas quis contra omne
fas dicit certo probabiles, aut probabili-
res, cum sint in se falsæ, & scandalosæ. Pie
enim, ut Probabilista vocetur ad Dei Tri-
bunal, qui neget ex. gr. quod liceat talis
contractus, talis ingressus in domum su-
spectam, immo neget eam opinionem esse
probabilem: & simul vocetur ad Dei Tri-
bunal Probabiliorista, qui ea omnia vocatur,
ut sibi probabiliora: rogo, quoniam ex illa à
supremo Iudice male excipietur? an Proba-
bilista laxior in regulâ generali, & strictus
in opinionibus particularibus; an Probabi-
liorista severus in regulâ generali, & laxus
in praxi opinionum particularium? Sane
Probabiliorista. Ergo evidens est, parum
quoad mores prodesse; quæcumque regula
generalem sequaris; multum interire,
quas opinioniones particulares approbes: ab his
enim pendet disciplina, aut corruptela Fi-
delium.

Accedit, totum retorqueri in P. Adamum N.
Probabilioristam; provocetur enim à Tu-
77. bularia ad Dei Tribunal, & rogetur, cur
omissa tutiori, certissima de non peccato, se-
cutus sit minus tutam probabilem? Cur
probabiliorem minus tutam præposuerit tu-
tiori minus probabili? si dixerit, quia mi-
nus tuta erat sibi probabilior, urgebit Ju-
dex,

deus, cuius tutoriam certissima de non peccato materiali præposuerit incertam, tum de non peccato materiali, tum de veritate probabilioritatem? Cur steterit potius pro veritate, quæ sub qualibet probabilioritate manet incerta, cum tot inter probabiliores sint falsæ, quot veræ; quam pro lege, nam tutor stat certo pro lege, probabilior non stat certo pro veritate? Ergo eligere potius debebat minus probabilem tutiorem, stantem certo pro non peccato materiali, quam minus tutam probabiliorē, stantem incerto pro veritate, & non peccato, & certo pro libertate. Quid ad hæc P. Adamus? Si dixerit, se prudenter operatum sequendo probabilius, negabit Tutoriam, si sit minus tutum; nos concedemus; at concedi nobis petimus, quod sequens etiam minus probabilem prudenter operetur.

N. 78. Ad 7. nego antec. tum juxta me, qui tunc, quod intellectus physice, & prudenter assentiri possit minus probabilium juxta eos, qui hoc negant; non tamen negant, quod intellectus possit physice assentiri probabiliori; adeoque, etsi recte probetur necessarium non esse ullum certum judicium reflexum, præter judicium directum, ut ego docui; illi tamen Probabilistæ, qui hoc tuebantur necessarium, & simul negant intellectum posse physice assentiri minus probabilibus, dicunt illud reflexum necessarium non esse, quando judicium directum est probabilissimum, quia est quasi moraliter certum; esse tamen, dum est infra illud, eo quia certitudo de non peccato est necessaria, ne peccem; ea autem nulli judicio, nisi probabilissimo, inest juxta illos.

N. 79. Ad 6. dico, non posse cum veritate negari, quod minus probabile non sit approbabile; est enim, nam nititur motivo certo gravi, ut dixi *disp. 16. sect. 6. §. 2.*

N. 80. Dicit 2. *art. 7.* falsum, quod sub solo judicio de certâ probabilitate liceat operari. Sed contra; quia mihi tam certum est, non requiri judicium directum, sed satis reflexum saltem de probabilioritate, ac certum sit Deiparam, Angelos, & Beatos ita operari, & quidem honeste.

N. 81. Dicit 3. *art. 8.* quod si esset evidens, quod sequens minus probabilem licet operetur, opposita sententia esset evidenter falsa; & evidens esset, quod Deus injuste damnaret operantē juxta minus probabilem; & nostra Societas concedens libertatem sequendi sententiam negantem, licitum sequi minus probabilem, concederet evidenter errorem.

N. 82. Sed contra 1. quia hi non sunt, nisi terrores panici, quia quid magis obvium in

Anti-Probabilistis, quam propriam vocare evidentem, certissimam, per se notam? satis fuisse P. Adamo legere Antonium Charlas Romæ, ubi ipse degit, impressum, qui hæc passim habet, & tamen fatetur, se cum summa moderatione loqui: ergo nostra erit evidenter falsa, & permittetur evidenter error. Satis exclamationes, & admirationes, ni dicam, injuriæ, tam obvie in Probabilioristis derivatæ ex certitudine de propria sententia. Satis sui meminisset, cum in sua Reprobatione Lydii lapidis exponat probabilius per quasi moraliter certum. Cur ergo vitio nobis vertet, quod una nostra sententia dicatur a nobis certa, cum hæc certitudo in omni opinione ab illo affectetur?

Contra 2. quia putans eam sententiam sibi evidentem, facile veniet in eas illationes, ut patet in sexcentis casibus opinionum particularium, quarum unus suam sibi evidentem, aut certissimam putat. Immo quid hæc contra nos, quod non contra eundem? Nam si omne certo probabilius est moraliter certum, adeo ut oppositum non sit approbabile, eo ipso quolibet cujusque Probabilioristæ opinio particularis erit illi moraliter certa; ergo opposita erit ei certo falsa; ergo juxta eam permittetur in Scholis, ut doceatur certo falsa.

Ex quo patet, quod, si P. Adamus egerit, fert, quod aliquis Probabilista vocet suam evidentem, multo ægrius ferendum quod Probabilioristæ docent, nempe omnem propriam particularem opinionem esse sibi moraliter certam, & omnem alienam sibi certo falsam. Addo tum excessisse, qui sententiam benignam dixit sibi evidentem, non minus ac qui hoc dicit de opposita; tam quod quilibet assuetus sit loqui de re, ut sibi apparet, ut passim legere est in Theologis, qui sæpe suas vocant evidentes, aut certissimas; intellige sibi, non autem absolute respectu omnium. Hoc mihi liquet, ut sæpe monui, Theologos quod sapientiores, eo modestiores, vix aliquando propriam dicere certam; immo plerumque oppositam dicere probabilem, & quidem sibi.

Dicit 4. *art. 9.* opinionem de licito usu minus probabilis alienæ ducere ad praxes graviter vitatas; facit enim licitum Confessori absolvere penitentem sequentem quamlibet certo probabilem, etsi ea Confessori sit improbabilis.

Sed contra; quia non video, qualiter ex eo quod omnem certo probabilem sequi liceat, inferatur, licere mihi absolvere juxta mihi improbabilem, nam hoc est prorsus falsum. Porro DD. quos trahit ex Probabilistis,

distis asserentes licitum Confessori absolvere poenitentem juxta hujus opinionem, non tantum est Probabilistarum, sed ferè omnium Probabilioristarum; nemo autem ex Probabilistis, quos citat, docet, licere Confessori absolvere, si putet poenitentis opinionem sibi improbabilem, nisi formato saltem de extrinsecâ probabilitate judicio. Vid. disp. 12. per totam, & disp. 23. sect. 5.

§. II.

Reliqua.

SUMMARIUM.

Ait plerisque Probabilistas suo principio, quod satis sit minus probabilis, fuisse deceptos, n. 87.

Damnatus quoque erit Probabiliorismus, n. 88.

Bonum principium male saepe applicatur, n. 89. ad 94.

Laxitas est in opinionibus particularibus, ibid.

Ait nos gloriari de Doctoribus suimet principij imperitis, n. 90.

Et quod damnata sint fructus Probabilismi, ib.

Solvo, & retorquero, n. 91.

Tam Probabilioriste, quam Probabiliste docendo damnatas, errarunt. Cur? n. 92.

Ait maximum ex nostrâ sententiâ sequi obedientia præjudicium, n. 93.

Ostendo oppositum, n. 94.

Si Probabilioriste eaderent Theologiam moralem, reperirentur forte aliqua non probabiles, ibid.

Ait ex æque probabilibus neutram eligibilem, n. 95.

Nullus Doctor erit estimabilis, n. 97.

Non est eadem ratio suadens veritatem opinionis A, ac quæ suadet veritatem opinionis B oppositæ, n. 99. ad 102.

Duo a nobis examinantur. Primum, an liceat operari ex conscientia subjective probabilis?

Alterum, an ex solâ objective probabilis? n. 103.

Ostendo quod si daretur lex de probabiliori sequenda, solos Doctores comprehenderet. Quin alij fere omnes peccabunt, n. 104. 105.

N. 87. **D**icit 5. art. 10. plures damnatas ex nostris principiis prodixisse; nempe quod licitum erit sequi minus probabilem de valore Sacramenti; licitum Judici dicere jus juxta minus probabilem; & postquam plures traxit Probabilistas inter se contrarios, ait pag. 135. interim, dum Probabilistæ se concutiunt, cadit de Capitolio fulmen dam-nans hanc: Probabiliter existimo, Judicem judicare posse juxta minus probabile. Quem ferit hic ignis? Non nos, qui probabiliora

requirimus; ergo Probabilitas, qui minus probabilia concedunt. Quod si dicatur, damnatas ex malo usu principij Probabilistici prodixisse, dum ex minus probabili de valore, de re, aut objecto, intulerunt licentiam operationis, cum hæc inferri non possit, nisi ex minus probabili de licentiâ, sequitur præcipuos Probabilitas eo principio deceptos.

Sed contra 1. quia meum non est, opinionones particulares Authorum discutere. N. 88. immo de gratis, quod plures ex citatis à P. Adamo eas damnatas docuerint, sequitur, quod eas docuerint ut sibi probabiliores; ergo illicita erit probabilior. Confirmo: Fac, ut quis dicat, Probabilius puto licitum esse sequi minus probabilem speculativum de valore Sacramenti, & judicem dicere potius juxta minus probabilem de jure: quæro, uter peius erraturus sit, an affirmans, an negans, ea esse probabiliora? Sanè affirmans; ergo ad longè peiora ducit Probabiliorismus, immo ad ea obligat, ad quæ non obligat Probabilismus. Quid ad hæc Adversarius? Lege disp. 14. & 15.

Contra 2. quia mirum non est, quod optimum principium crebrò malè applicetur. N. 89. Quid certius Scripturâ? Quid evidentius primis Dialecticæ principiis? Quid clarus Decalogi præceptis? Et tamen ex Scripturâ malè intellectâ, hæreses; ex Logicæ principijs, sophismata; ex Decalogi præceptis, opinionones Theologorum contrarie. Si in his tam notis, & certis sæpe errando discedimus, mirandum non est, quod ex principio de licentiâ operandi juxta minus probabilem de licentiâ, aliqui Probabilistæ errando intulerint licentiam operandi juxta minus probabilem de valore, de jure, de objecto. Totum enim eorum peccatum est in asserendo, esse certò, etsi minus probabile, licere uti minus probabili de valore; esse certò, etsi minus probabile, licere Judici dicere jus juxta minus probabilem de jure; cum nullo modo esset probabilis ea opinio de licentiâ. Quare error est in opinionibus particularibus; non in principio, ut liquet, si hoc idem applicetur Probabiliorismo.

Dicit 6. art. 11. quod cum prima Probabilistarum Capita, Probabilistarum principio non sint rectè usi, sequitur, quod nos gloriemur Authoribus ejusdem nostri principij imperitis, nempe quod eligens probabiliter eligat honestè. Subdit pag. 146. tum quod ex fructibus cognoscendus sit Probabilismus, fructus autem sunt opinionones damnatæ; tum quod vix amplius est, quod à Pontificibus damnari possit; nam damnati sunt